

Kmetski prijatelj.

Der Bauernfreund.

Izhaja vsake drugo in četrto nedeljo v mesecu, in košta s poštino vred za celo leto 1 gld. 50 krajcarjev, za pol leta 80 krajcarjev.

Denar za naročilo kmetskega prijatelja prosimo pošiljati v gosposke ulice številka (Herrngasse Nr. 6.)

Rokopisi se nazaj ne pošiljajo, nefrankovala pisma se ne sprejemajo.

Za oznanila se plača za navadno versto 8 kr.

Delalcem v brambo!

Deržavni zbor je skoraj sklenil pretečen teden postaviti, po kateri vpeljati bi se morali obertniški nadzorniki. Tu se tiče posebno potrebne in po skušnjah koristne naprave, varovati pred nesramnim gospodarjem vbogo delalce, ki morajo si zasluževati v nar hujši nadlogi svoj vsakdanji kruh; katerih gospodarji rabijo človeško delavno moč brez ozira na človeštvo, kakor bi bil človek mašina. Obertniški nadzorniki postavljeni so od deržave gledati, da se izpolnijo ukazi dani v brambo življenja in zdravlja delalcev. Na Angleskem imajo te važne varbe blagostanja delalcev 50 let, na Nemškem okolu 14 let, na Francoškem 9 let, v Švici od leta 1879, in povsod je ljudstvo prav zadovoljno z delovanjem tih varhov postave. Postava natanjko pove, ktere pravice, in ktere dolžnosti ima tak obertniški nadzornik. Vsako uro po noči in po dnevu sme iti gledat, kaj počenjajo delalci, gospodar mu mora odgovarjati na vsa vprašanja, ktera tičejo delo, nadzornik ima pravico ispraševati delalce vsakega posebej i. t. d.; dolžnost pak je obertniškemu nadzorniku varovati zdravje delalkega stanu, pregledovati mora delalnice in stanovanja delalcev, če najde kaj sumljivega, dovoljeno mu je pozivati skuenjnih n. p. zdravnikov, pravico ima tak nadzornik tudi ispraševati ob obertniških razmerah, in o rečeh, ki so fabrikantove ali delalne skrivnosti. Skerbi pa postava, da nadzornik ne sme razodeti nikomur tih skrivnosti, da se ne razodene nikomur od nadzornika taka nova iznajdba, bodisi delalceva ali fabriknega gospodarja; tudi če mojster dela s kako prednostjo v svoj prid, je po postavi ta skrivnost varovana, ker zgulil bi nadzornik svojo službo, če bi ne molčal enako spovedniku, in

Schutz den Arbeitern.

Der Reichsrath ist letzte Woche daran gewesen, ein Gesetz zu beschließen, welches sogenannte Gewerbeinspectoren sistemisiert. Es handelt sich da um eine eben so nothwendige als bewährte Maßregel, um die Arbeiter, welche oft in den traurigsten Verhältnissen ihr Brod verdienen müssen, gegenüber derartigen Brodherren zu schützen, die die menschliche Kraft des Arbeiters rücksichtslos ausnützen, wie man es etwa mit einer süsslosen Maschine thun kann. Die Gewerbeinspectoren sind vom Staate aufgestellte Ueberwacher der Durchführung der gesetzlichen Vorschriften, die zum Schutze des Lebens und der Gesundheit der Arbeiter bestehen. England hat diese für den Gewerbebestand so wohlthätigen Aufsichtsorgane schon seit 50 Jahren, Deutschland seit ungefähr 14 Jahren, Frankreich seit 9 Jahren und die Schweiz seit dem Jahre 1879, in Wirklichkeit, und allenthalben ist man mit der Wirkung dieser Einführung sehr zufrieden. Das Gesetz sagt ganz genau, welche Rechte und Pflichten der Gewerbeinspectors hat. Er kann zu jeder Stunde des Tages oder der Nacht während des Betriebes controliren gehen, der Gewerbe-Inhaber ist verpflichtet, ihm alle ihn nöthig scheinenden Aufschlüsse über die Arbeit zu geben, er kann die Arbeiter unter vier Augen ausfragen u. s. w. Dem Gewerbeinspectors obliegt die Ueberwachung der Gesundheit des Arbeiterstandes, er hat die Werkstätten und die Wohnungen der Arbeiter zu besehen, er kann bei Verfindung von Uebelständen, die ihm bedenklich vorkommen, auf Kosten des Meisters oder Fabrikherrn Sachverständige, wie z. B. Aerzte, beiziehen, endlich steht ihm auch das Recht zu, über solche Betriebsverhältnisse Aufklärung zu verlangen, welche Fabriks- oder Erzeugungs-geheimnisse sind. — Doch ist im Gesetze auch dafür gesorgt, daß dem betreffenden Fabrikanten oder Meister, welcher mit dem Vortheile einer geheim gehaltenen Erfindung oder mit irgend einem besondern selbstbedachten oder erkaufte Erzeugungsbevortheile arbeitet, dieser Vortheil durch die Befanntmachung von Seite des Gewerbeinspectors

postava mu odloči pri pregrehi razodetja zraven zgubljenе službe še zapor v ječo do dveh leti. Obertniški nadzorniki imenujejo se ljudje, ki imajo dostojno zastopnost, in imajo v svoji službi stopinjo kakor državni uradniki, med tim časom ne smejo se pečati ne z rokodelstvom ne s kupčijo, da niso odvisni od nikoga, prepevedano jim je jemati daril od fabrikantov in delalcev, še gostoljubnega povabila se morajo braniti, da je njihovo ravnanje vedno brezstransko in pravično. Tudi razsoditi ne smejo sami ob obertniških razmerah, ti nadzorniki so le uradniki obertniške gosposke. Zadovoljnost s to vpeljavo je veseljna, in ljudskega prijatelja mora v resnici veseliti, da se naprava, ki je še dalno vpeljana po drugih državah, samo na Ruškem ne, v veselje in prid vsih delalcev in poštenih obertnikov in fabrikantov postavno vpelje tudi pri nas, ker dobro skazala se je po vsih zgoraj imenovanih državah.

Kdor pozna revščino, v kateri živijo delalci prav pogosto s slabo plačo, s slabo hrano, s prav nezdravo in slabo spalnico brez potrebnega čistega zraka in svitlobe, veselilo ga bo, da se je storil prvi korak pobiljšati stanje tih revežev.

Na enkrat se ne bo vse pobiljšalo, pa vsaj začetek temu pobilšanju je storjen; delavec hvalil bo postavu, ki ga varuje pred nesramnim in brezserčnim obloženjem s delom čez mero, ki ga mu večkrat nakladajo sebični in dobička iskajoči fabrikanti. Z delalcem ravnalo se bo po človeško, brez da bi se sam pritoževal, če tudi do sedaj molči in poterpežljivo prenaša svojo nadlogo; fabrikant pak in mojster, ki terpinči svoje ljudi po živinsko, ne bo več kaznovani pravici.

Veseli nas povedati, da nimamo ne na Štajerskem, ne na Koroškem takih neusmiljenih fabriknih gospodarjev; poštenidelalci zahtevajo svojo pravico, lenim pak tudi ta postava ne bo pomagala, tako godilo se bo tudi v prihodnje. Ljudje, ki se bojijo dela, ne smejo upati, da jim bo ta postava morda prinesla paradiz; obertniški nadzorniki pak bodo našli v marsikterem mestu ali tergu na gorno ali dolno Avstrijskemu prenočila za delalce pri marsikterem v ktera bi kmet, ki je znan zaradi svoje čednosti, ne dal ti ne svoje živine. —

Človek pa potrebuje enako vsm drugim živalim in rastlinam čistega zraka in svitlobe, to

nicht genommen werden kann oder anderen mitgetheilt wird; dieser hat nämlich bei Strafe bis zu zwei Jahren auch nach seiner Entlassung Stillschweigen zu bewahren. Zu Gewerbeinspectoren werden mit entsprechendem Verhältniſſe ausgestattete Leute ernannt, die während ihrer Amtsführung den Rang der Staatsbeamten haben, sie dürfen während dieser Zeit kein Gewerbe treiben, damit sie ganz unabhängig sind; es ist ihnen verboten, weder von den Gewerbetreibenden noch von den Arbeitern irgend welche Geschenke anzunehmen, ja sie dürfen auch keine Gaſtfreundschaft annehmen, damit sie nach jeder Richtung unparteiisch handeln und beurtheilen können. Selbst Entscheidungen zu fällen, beſitzen diese Inspectoren kein Recht; sie sind nur das Organ der Gewerbebehörde.

Die Befriedigung über die Einführung dieses Gesetzes ist eine allgemeine und es muß dem Volksmanne in der That Freude machen, daß auch in Oesterreich eine Einführung zum Gesetze wird, deren sich die Arbeiter und redlichen Gewerbetreibenden der meisten europäischen Staaten — Rußland natürlich ausgenommen — freuen, und die sich überall so sehr bewährt hat.

Wer das Elend kennt, in welchem oft Arbeiter leben mit schlechten Lohn, schlechter Kost, elender ungesunder Schlafstätte, ohne Luft und ohne Licht, der wird mit großer Genugthuung den ersten Schritt zur Verbesserung des Looses dieser armen Leute geschehen sehen. Nicht mit einem Male wird eine Wendung zum Besseren eintreten, aber wenigstens der Anfang zu derselben ist gemacht. — Der Arbeiter wird den schützenden Arm des Gesetzes preiſen, der ihn von der Ueberbürde befreit, die oft herzlose Gewinnsucht auf seine Schultern gelegt haben. Der Arbeiter, der oft, um nicht davon gejagt zu werden, schweigt und duldet, wird ohne sein weiteres Juthum menschlich behandelt werden müssen — jener Fabriksherr und Meister aber, der seine Leute schindet, der strafenden Hand der Gerechtigkeit nicht so leicht entgehen können. Wir haben, wie wir angenehm voraussagen und hoffen, in unseren Ländern und namentlich in Untersteiermark und Kärnten, kaum irgendwelche Fabriksherrn, die ihre Arbeiter unmenschlich behandeln, — redliche fleißige Arbeit fordern — das wird auch künftighin geschehen und die Foulenger werden durch das Gesetz nichts profitieren, dieser Hoffnung dürfen sich arbeitsscheue Leute nicht hingeben; wohl aber dürfen die Gewerbeinspectoren in den Städten und größeren Orten öfters Wohnungen finden, in welchen der ober- oder niederösterreichische Bauersmann, der wegen seiner Reinlichkeit freilich berühmt ist, nicht einmal sein Vieh unterbringen würde. Der Mensch braucht, wie die Pflanze, Luft und Licht — und beides fehlt nur zu häufig in den von armen Gefellen und Arbeitern bewohnten Räumen.

Alle Parteien im Reichsrathe sind mit dem von

dve reči pa le pogosto manjka po luknjah, v katerih morajo stanovati in prenočevati pomagači in delalci. Vsem strankam v državnem zboru je ta od vlado predložena postava všeč; in slednjič imamo tudi prisojene besede „a „desni“ za reč, za katero se poteguje z gorečnostjo „levica.“

ber Regierung eingebrachten Gesetze einverhänden und endlich hörten wir einmal auch auf der „Rechten“ warme Worte für etwas, wofür die „Linke“ mit Eifer eingetreten ist.

Gospodarske stvari!

O preganjanji kertov.

Navadni kert se živi z glizdami, bramorji, polži in drugimi škodljivimi merčesi, je toraj sovražnik, ki ga zatiramo, čeravno nam donaja koristi. V obče odsvetovali bi mu nastavljeni valic po poljih travnikih in vertih. Če pa gledamo na domače pregovore: „Dobrega je včasih tudi preveč“, „kar je preveč tudi more škodovati,“ in na več drugih takih pregovorov, kateri se pri poljedelstvu vresnitijo, nam ne ostane v resnici drugega, kakor preganjati tudi take koristne živali kakor: vrane, škorce, kerte i. t. d., ako se včasih po nekterih krajih tako zelo pomnožijo, da je škoda večja, katero nam napravljajo, kakor korist. Kerte preganjati svetovali bi mi samo tam, kjer ni mogoče odpraviti sitnih kertin, ktere napravljajo kerti pri kopanju svojih lovskih potov; kjer take kertine niso preveč sitne, kakor po polji naj se zemlja poravnava; po travnikih in vertih se ve, da tega gosta ne moremo terpeti.

Iz kertin, ktere napravil je kert, ko je kopal svoje podzemeljako pot, se da pot prav lahko natanjko določiti, ker kertova pot pelja od prve kertine do druge, tretje in četrte i. t. d. Ker kert navadno po tih potih leta, potisne se noter dratna vez, privezana na obeh straneh na elastični palici, toraj na palici iz frišnega lesa, ki je gibljiva, pa hoče še vedno imeti svojo ravno postavbo; ko kert prileti v to dratno vez, porahlja palico, ktera je vtaknjena na obeh straneh rahlo v zemljo, kert pride v dratno zanjko, palica se s tim porahlja skoči iz zemlje, nategne zanjko in potegne vjetega kerta verb zemlje. Tudi loncev zakopati na konec kertovih potov ni slabo. Od meseca aprila do meseca junija napravljajo kert gnezda za svoje mladice, kterih ima navadno vsaka babica 3—5. Če se izkopajo ta gnezda v pravem času, se kerti še veliko hitreje in lažje preženejo, kakor na popred imenovan navaden način. Kertovo gnezdo najde se večidel pod kertino, ki je večja od družih, ali pa kdor gleda na njihova pota, tam, kjer gredo kriteri trije ali morda še več takih potov.

Napravljanje vinskega jesih.

Popačena vina, to je taka, pri kterih vinski kamen, ki je del vina, začne se v svoje kemične dele spreminjati, posebno „cikasta“ vina, to je taka, ki dišijo po jesihu, so prav dobre tvarine za vinski jesih.

Pri cikastih vinih se jesih sam napravi prav naglo, brez da bi bilo treba kakega pripomočka, če se tako vino pretoči v sod samo do polovice, in se postavi na gorek kraj. Če vino začne cikati po jesihu, je to nar hujša prikazen v vinski kleti, ker ni ga sredstva več odpraviti jesihov okus iz vina, če se duh po jesihu pokaže pri vebi. Po jesihu cikasto vino napraviti v jesih ni treba nobenega truda, kakor smo že omenili, tako vino se natoči v sod do polovice, se pusti na gorkem kraju, in spremeni se vino samo od sebe v jesih v nekterih tednih ali mesecih, to se ravna po gorkoti; kolikor gorkejši je kraj, kjer stoji tako vino, toliko hitreje se naredi jesih. Tako napravljen jesih je navadno tako hud, da se pri rabi mora mešati prav dobro z vodo, pa še drugo dobro lastnost ima, ki mu da pri kupčiji visoko ceno, namreč da prav lepo diši.

Navadno se misli, da je treba 24° C. gorkote napraviti vinskega jesih; to pa ni resnično. Vino se neprenehoma spreminja v jesih pri gorkoti od 18° do 20°, se ve da bolj počasno, spreminja se še na hladnejem kraju, če se je začelo vino že popred kisati.

Pri navadni napravi vinskega jesih se gleda le na to, da se spremeni alkohol (vinski duh), ki ga ima vino v sebi v jesihovo kislico, mi pa svetujemo napraviti pri jesihu še jesihovi hlip, ki da jesihu še večjo veljavo; ker tak jesih ima lep in okusen duh po sadji. To se doseže, če se vino pusti kisati le počasno na hladnem kraju.

Smerdljive vinske sode čistiti.

treba je posebne skerbljivosti; tu ne zadostuje voda, ker pri takih sodih ni odpraviti le nesnage, ktera se nabere na sodu, temveč tratin, ki se napravijo po dogah od znotraj in večinoma vzrok so vinskim boleznim. Te vinu škodljive tvarine se odpravijo samo s posebno vročino, ali pa z drugimi za to pristojnimi tvarinami.

Velika vročina se napravi z vrečo vodo (kropom) in navadno se taki sodi s kropom poparjajo. Nalije se kropa v sod, sod se zapre z vobo, se prevali

nekolikokrat, in se pusti potem mirno stati, da se vrela voda ohladi. Navadno se sod s takim ravnanjem popolnoma očisti, in doseže se zaželen namen.

Še boljše očistijo se sodi, in sicer tudi če so se škodljive travnine že zrastle globoko v doge, če se spusti v take pokvarjene sode vročee hlapa. Preden se pa taki smerdeči ali plesnivi sodi čistijo z vrelo vodo, ali vrelim hlapom, naj se z merzlo vodo prekeratačijo, da krop ali vroč hlap ne spravi škodljivih travin globlje v les, kar bi bilo vinu še bolj škodljivo. Navadno se vlije v tak sod merzle vode, dene se železna veriga (ketna) vanj, in se prevale nekolikokrat, in sicer na vse strani, da voda in veriga vzamete seboj vso nesnago, ktera je na sodu. Potem še le se sme čistiti sod s hlapom ali kropom. Če pa je plesnivost prišla že globlje v les, ne pomaga več ne vrel krop, ne vroč sopar, sod se mora vzeti saksebi, doge se morajo vnovič poobljati, in potem se mora sod še popariti, če je pri vsem tem delu še za rabo.

Sodi, v kterih so bili po jesihu cikasta vina, naj se poparijo z vrelo vodo, v ktero se je dejalo malo sode; in potem naj se čistijo z vročim hlapom, večidel pak še zadostuje čistiti jih samo z vrelim hlapom.

Prav velikrat rabijo se sodi za vino, v kterih je bil spirít. Ti se čistijo nar boljše s kropom, kteremu se doda le prav malo žveplene kisline (na 100 litrov vode 1—2 kila žveplene kisline). Koncentrirana žveplena kislina se mora vliiti popred v merzlo vodo, treba jo je dobro premešati, in še le potem počasi dodati kropu, in naj se prav dobro meša. —

Kervavo scanje pri konjih.

Ta bolezen je pri konjih le redka. Vzrok ji je slabost, še večkrat pak vtekljina tistih delov konjskega trupla, po kterih se skalnica odločuje in izpeljava. Taka vtekljina nastane nar večkrat, če se konj neusmiljeno pretepa, ali pa če je zavrlil preostrih ali celo strupenih zelišč. Bolezen se spozna prav lahko, ker skalnica je kervava, bolj ali manj rudeča, ali pa mešana s kosci stercene kervi.

Če je bolezní vzrok slabost, da se konju naslednih latverg: Arníknega zelišča, hrastovega lubja, kolmuževe korenine od vsacega 70 gramov, kafe in jelenovčnega lesa (Hirschhornholz) od vsacega 13 gramov, in moke in vode kolikor je treba, s tim testom se pomaže jezik trikrat do četirikrat na dan, vsakrat se ga vzame toliko, kakorimo je racno jajce. Kermitti se mora konj z dobro zernovo kermo in močnato vodo napajati. Če pa je nastala bolezen po neusmiljenem tepenji ali suvanji, naj se zdravi tako, kakor pri vnetih ledvicah. Če pa je bolezní vzrok vžitek strupenih zelišč, naj se da konju piti vsak dan jesiba, olja, ali tudi milove (tajfne) vode. Če pak kervavo scanje terpi še dalj časa, da se konju 35 gramov goluna (alaun), hrastovega lubja in kolmuževe korenine, vsacega 140 gra-

mov, zraven pa moke in vode kolikor ji je treba, in se mu da to zdravilo v dveh dneh. Na tistem kraju trupla, kjer so ledvenice, je dobro mazati in dobro predergniti konja vsakih četeri ali vsaj šest ur enkrat z: 35 gramov salmijakovec in s terpen-tinovem oljem in kafrovcem, od vsacega 86 gramov.

Kako se celijo jezične rane pri domači živini.

Pri ranah na jeziku je posebno gledati, da ne ostane nič od kerme v rani. Če se zgodi kaj takega, mora se rana osnati po vsakem kermenji, in naj se daje raje mehke kuhane kerme taki živini, kakor ovas ali restance. Lahke in male rane se večinoma ozdravijo same od sebe; hujše rane pak se začnejo gnojiti, take je treba čistiti vsaki dan večkrat, in sicer vsakrat po kermenji. Čisti naj se rana z apneno vodo, kteri se primeša ravno toliko očiče-nega meda kakor apna, ali namestu meda mleka; tudi en del mirne tinkture in četiri dele čistega meda, ti mešanci naj se doda še malo apnene vode. S to mešanico se namaže gnojena rana s pinzeljom iz dlake ali iz platna. Balzam, ki rane tudi dobro celi, napravlja se iz mirne, a'ovne, Stinkasandne tinkture in terpeninovnega olja, vsacega enako veliko; s tim balzonom naj se pomaže rana vsaki dan večkrat s kurjim ali gosjim peresom.

Pri večjih ranah raste rado divje meso, nastanejo na krajih rane in druge bolne prikazni. Take rane pak se morajo žgati z lapisom (peklenskim kamnom).

Ohraniti konjska kopita mehka in elastična.

Od toliko do sedaj priporočenih, s prav lepimi imeni naznanjenih mazil za konjska kopita, da bi ostala mehka, in bi se ne drobila, se do sedaj ni skazalo še skoraj nobeno. Tista mazila ktera so napravljena iz živinske masti, postanejo na kopitu žaltova, serbijo konja, in sušijo kopita, tista mazila pak, ki so napravljena in mešana z smolnatimi in eteričnimi olji, se na kopitu posušijo, napravijo terdo škorjo, zadertujejo mokroto priti do kopita, in tako postane kopito suho in se rado drobi. Odkar pa so iznašli „vaselin“ mast narejeno iz petrolija, ki ne postane nikdar žaltova in se nikoli ne posuši, pri-pravlja se iz tega vaselina in glicerina, ki kopita omehča, sam zase pa se prelasko z vodo odpravi, prav dobro mazilo za taka terda konjska kopita, ktera se drobijo. Če pa kopita niso terda in se ne drobijo, je nar boljše jih nič ne mazati, temveč oprati jih vsak dan dva ali trikrat s čisto vodo, ali če je vreme prav suho, ali morda stojijo konji dolgo časa v hlevu, poviti kopita vsaki dan za četiri do šest ur z mokrimi cunjami. Da je treba kopita vsakrat popred dobro s čisto vodo sprati, to se razume sa-mo od sebe.

Čebulje ohraniti, da ne izrašče.

Vsaki gospodinj, ktera ima čebulje za celo leto, pripetilo se je že gotovo, da ji je začela čebulja spomladi rasti, in se ji je po takem pokvarilo vse, kar je mislila ohraniti do novine. Temu da se prav lahko pomagati, in čebulja se prav lahko hrani celo leto.

Izbera se lepa terda čebulja, in obesi se nekoliko dni in noči v mrežah v dimnik. Dim čebulji ne škoduje, ohrani pa jo več mesecov terdo kakoršna je bila, in zadržuje jo izraščati spomladi.

Kako se privezuje hmelj po palicah.

Ce se hmelj hoče napeljavati po palicah, naj se mlade hmeljeve vitice, ko so dosegle dolgot do 60 centimetrov, napelajo na palice in se privežejo; to delo naj se ne odlaš, ker se vitice, če ležijo dalj časa na tleh, rade polomijo pri privezovanju. Pri deževnem vremenu ali pri rosi se tako delo ne sme početi, ker mladike so terde in se rade lomijo. Vitice naj se vodijo po palicah od leve na desno, in naj se prav rahlo povežejo z mokro slamo z ličjem, ali ločkom. Navadno zadostuje, če se privežejo mladike 160 do 180 centimetrov visoko, potem se vijejo same, po palicah. Več vitic kakor tri, se ne sme privezati na eno palico. Za to naj se izberejo nar boljše rastline, druge naj se porežejo pri korenini, samo ena naj se pusti za potrebo, če bi se posušila kaka od tistih, ki so napeljavane po palici. Če se pa do začetka meseca junija ne posuši nobena, odreže se tudi ta vitica obdržana za potrebo, in se da tivini v kermo. Tudi vse mladike, ktere se morda izrastle do tega časa morajo se porezati.

Ce je treba še drugikat vezati, naj se vzame stol v pomoč, ali če so rastline zrastle že višje, za to pripravna lestvica; povezati se morajo hmeljske vitice vsakrat, kadar se ne vijejo dobro in visijo od palic navzdol. Če pak so se hmeljske vitice med saboj zamotale, naj se vzamejo narazen samo v poludne, ker se pri hladnem in mokrem vremenu rade polomijo. Če se po nesreči odlomi kak vršiček, in ni več nobene vitice za potrebo, morajo se odlomiti od vitice z odlomljenim verhom vse druge mladike, obdržati se sme samo nar višja.

Naznanilo.

Za drugi polletni tečaj (kurz) na deželni šoli za podkovanje konj v Gradecu, ki se bo začel 1. julija t. l. razpisanih je 10 deželnih štipendij po 50 goldinarjev, za vboje in vredne podkovalce in kolikor je prostora prosto stanovanje v šoli; nadalje od okrajnih zastopov: Affenz, Bruck n. M., Kozje, Brešce, Deutsch-Landsberg, Radgona, Gleisdorf, Judenburg, Celje, Eibiswald, Ljubno (Leoben), Weic, Arzei, Fehring, Lipnica (Leibnitz), Oberwölz, Rottenmann, in od podružnic kmetijske družbe Deutsch-

Landaberg in Westgraz po ena, od okrajnega zastopa Maribor dve štipendiji po 50 goldinarjev, nadalje od okrajnega zastopa Mürruschiag ena za 60 goldinarjev, in od okrajnega zastopa Fürstenfeld in kmetijske podružnice Ostgraz od vsacega ena štipendija po 20 goldinarjev. Pogoji dobiti imenovanih štipendij so nasledni: Prosilec mora biti nar manj 18 let star, zdrav, močan in krepke postave, pristojen mora biti na Štajersko, izobražen popolnoma v predmetih, ki se učijo na ljudski šoli, in moral je biti že dve leti podkovelec. Zraven tega mora se vsak prosilec za tako štipendijo zavezati z reverzom da bo ostal po dokončanem učenju nar manj tri leta podkovelec na Štajerskem ali v tistem okraji, kteri podeli štipendijo, bodi kot mojster ali pomagač.

Prošnje za deželne štipendije, ktere se morajo poslati deželnemu odboru s priloženim reverzom, kerstnim in domačijskim listom, s spričevalom, da je prosilec popolnoma zdrav, s šolskimi spričevali, s spričevalom ki dokaže, da se je izučil podkovalskega rokodelstva, s poselskimi bukvicami in s spričevalom premoženja in dobrega obnašanja poterjenim od župana morajo se poslati zadni dan 10. junija naravnost do deželnega odbora. Prosilci za okrajne in podružnične štipendije morajo oddati svoje prošnje do 31. maja t. l. ali okrajnim odborom ali kmetijskim podružnicam, se ve da tistemu, ki štipendijo podeli.

Podkovalci, ki ne gledajo na štipendije, pa bi vender radi poduk poslušali, predstaviti se morajo ravnatelju šole v prvih treh dneh učenja, to je do četrtega julija, saboj morajo imeti dokaz, da so spolnili 18. leto, spričevalo da so se učili dobro v ljudski šoli in pismo, da so se rokodelstva izučili in delavne (posejske) bukvice. Kdor se oglasi pozneje se mora vzame v šolo le razunredno.

Gradec v aprilu 1883.

Od štajerskega deželnega odbora. (Pferdezüchter.)

Pogoji doganjati tekoče leto žrebeta na gorno graško konjsko planino.

Konjska planina napravljena od društva za poplisanje deželne konjske reje na Štajerskem na Travniki planini odperla se bo letos meseca junija, kako dolgo časa se bodo obdržali konji na pašnikih, to je odvisno od vremena. Sedaj je odločeno, da se odženejo konji iz planine 20. septembra.

Goniti na planino dovoljeno je vsem konjerejem stanujočim v V. konjerejskem okraji žrebeta 1, 2, ali 3 leta stara, ki so domačega plemena.

Da se izve, koliko konjev pride na planino, oglašajo se in naznanjujejo naj pošilalci žrebet do 20. maja pri gospodu Lenko v Senpetru, pri okrajnem zdravniku Reidinger v Celji, pri Platzaru v Mozirju, pri gos. Munda v Slovengradecu, pri Drobničju v Braslovcah, pri oskerbniku Jarcu v Gornjem gradu, pri baronu Vay v Konjicah, pri

Teodoru Gunkel na Laškem, pri Štefanu Plansteiner v Kranjčici in pri gospodu Kavčiču v Sevnici.

Ker se more vzeti od sedaj le določno število žrebcev, izvolilo bo predsedništvo iz dohajajočih oglasil žrebcev, in naznanilo mahoma posestnikom odločenih žrebcev, da so dopušteni na planinske pašnike.

Ta žrebeta se morajo potem pripeljati na posestnikom odločen dan v Ljubno (Lauffen), tam jih bo pregledal živinski zdravnik, in če jih spozna sposobne za planinske pašnike, ženejo jih posestniki na planino. Prevzamejo se žrebeta še le v planiski hiši, in opomniti moramo posestnike žrebcev, da morajo škodo sami povrniti, ktera bi se morda naredila po žrebcih na njivah ali gozdih, kadar jih gonijo na planine.

Ko se žrebeta prevzamejo zaznamnajo se (vžgejo se jim znamenja), in se list da posestniku, v katerem je zapisano pleme, rod in vžgano znamenje žrebeta. Če se vidi, da žrebe ni kos prenesti vrcmena na planini, ali če dobi drugo dolgo terpečo bolezen, je primoran posestnik mahoma po dolem naznanenji poslati po svoje žrebe in ga odgnati iz planine.

Da se žrebeta ne izgubijo, da se dobro varujejo, da se časoma pregledajo od živinozdravnika, za to bo skerbelo društveno ravnateljstvo.

Posestniki žrebcev, ki so dopuščena na planinske pašnike morajo letos plačati, kadar jih doženejo 5 goldinarjev za pašnik, ti 5 goldinarji odškodujejo društvo za kermo, za varstvo in živinozdravniško ogledovanje, drugih stroškov posestniki žrebcev nimajo, samo treba je dati žrebetu, ko se prižene na planino, dobro uzdo iz vervijo, in če je mogoče gorko konjsko odejo (koc).

Če žrebe pogine, ali se mu na planinskem pašniku kaka druga škoda zgodi, za to društvo ne prevzame nobene odgovornosti.

Če pa bi plačali posestniki žrebcev zanje nekoliko denarja v njihovo zavarovanje, kolikor bi se pogojilo z društvenim ravnateljstvom, dobili bi povrnjeno škodo, če se žrebetu na planini kaj hudega zgodi, plačilo bi bilo tem boljše, kolikor več posestnikov bi zavarovali svoja žrebeta.

Gradec, meseca aprila 1883.

Od ravnateljstva društva v poboljšanje konjereje na Štajerskem.

(Pferdezüchter.)

Dopisi.

(iz celjske okolice.) Že nekoliko časa zapazimo, da se agitira proti našemu županu. Ker se to ščuvanje nahaja tudi v javnih listih proti našemu županu in proti tistim, ki so z njim enakih mišl, (hvala Bogu da imamo pri nas takih mož še veliko), prosim dovolite mi sem ter tje mali prostorček v Vašem čislanjem listu, da bom tem hujkalcem malo glave poravnal. Danes bom govoril le malo in splošno o tistih ljudeh, ki imajo

dobriček hujkati proti našemu županu, čas pak bo prišel, ko se jim bo brez vamiljenja pokazalo, kar jim gre. Pred vsem drugim povedati moram da je bil voljen gospod Male v občinski odbor za voljo svojega poštenega značaja, ki nima ne narmanjšega madeža, zavoljo svojega neomadeževanega družinskega življenja. zavoljo svojega izverznega, izgleda vrednega gospodarstva in zavoljo svojega obče znanega in čislana poštenja; iz odbora voljen bil je za župana. Če vse to lepe lastnosti ne zadostujejo za dobrega župana, gotovo ne vem, kakih lastnost bi moral imeti še župan, da bi se smel dolžega in svojemu uradu pristojnega imenovati. Kdor gospodari dobro doma, od tega se sme tudi pričakovati, da bo gospodaril dobro za občino, in kdo more gospodu Maleju le toliko očistiti, kar je za nohtom črnega? Gospod Lipovšek naj si prisvoji ravnala, po katerih živi gospod Male, in potem bo smel še le hrapneti po županiji, popred pa ni dostojin za župana. Prav čudno je to, da se je pri nas začelo hujkanje še le od tega časa, odkar živi gospod Mihael Vošnjak (kot uradnik južne železnice podpisoval in pisal se je „Woschnagg“) v Celji, in da se je od tega časa med nami mir čisto skalil. Ta gospod se prilizuje nekterim gruntarjem, in je na ta način vjel že marikterega na svoje limance, kateri so sedaj pripopani, in rabi jih drugim za vabilnike. Znano mi je dobro, da se v Celji vsakdo smeja če odpre „Miha“ svoja usta, in če hoče povedati kaj prav pametnega; kar on pove, bilo je gotovo pred par dni v kakem nemškem časopisu; nekteri naših kmetov pak imajo Mihovo neumnost za nov svet evangelij. Veliko ljudi poznam, dovolj skušnje imam, tak človek pak se mi ni nikoli dopadal, ki se ne upa pogledati človeku naravnost in s prostimi očmi v obraz. Dozdeva se mi, da bomo doživeli še kaj prav lepega. — Dobro vem, da nočete Vi pisati slabega o duhovskem stanu, in prav Vam dam, ker mi kmetje smo veri vdani, in na kmetih kakor povod moral bi biti duhoven spoštovan in visoko čislán. Hvala Bogu! večinaoma se nahajajo duhovni gospodje, ki so v resnici kar boljši prijatelji prostega ljudstva, pomagajo revnemu kmetu ravno tako radovoljno kakor bogatemu, so kmetiski svetovalci i. t. d., zato pak, in ker so čuvaji naše presvete vere, jim gre vsa čast in spoštovanje. Zgodi pak se, če tudi prav malokrat, da se peča tak gospod z rečmi, ki mu niso čisto nič mar, in kterih bi se prav za prav imel varovati vsak duhoven, menim napravljane nemira in prepira. Če se ne motim pečamo se tukaj z gospodom, kteremu je politika še malo preveč stopila v možgane, ravno kakor doktor Gregorecu v Mariboru; opominjam pa tega gospoda, da naša od Kristusa učena vera ne pozna ne „liberalnih“ ne narodnih, ne nemškutarjev, ne nemčurjev“ temveč samo verne; ker so pa nemci ravno tako dobri katočanje kakor mi, naj bi rajše mirili ljudi med

saboj, namestu jih hujskati eden na drugega. Kakor mi je znano ljubi ta gospod prepír, ker tudi s svojimi duhovnimi predpostavljenimi je vedno v vojski. Mislim, da me razumejo vsi, in da sem omenil celo družbo, ki bi rada napravila med nami prepír in nemir. Konečno prosim gospoda Maleja v imenu veliko družih, ki so tudi mojih misli, da naj se dobro derži in naj ne odstopi svojim sovrašnikom ne koraka, če bi se zgodilo kaj takega, bi se šuntarji prav veselo posmehovali, tega pak jim ne smemo privošiti, nar boljši del naših kmetov stoji za njega, in so z njim popolnoma zadovoljni, to bo pokazala prihodnost. Drugokrat bom pisal malo o šoli, katero imamo v mestu.

(Iz Podjunske doline na Koroškem.) Kmet priporoča kmetu o zaupnici. Zaupnica je pismo, s katerim poterdijo in spričajo podpisani, da jim je po volji vse to, kar je govoril, ali storil kdo v kaki družbi, v državnem ali deželnem zboru ali pri drugih priložnostih, ali je pomagal storiti kaj takega, ki je občinstvu v prid in ne samo posameznim ljudem.

Da ti razločim, ljubi kmet, prav po domače in razumljivo, vzamem priliko iz domačega vsakdanjega življenja. Imaš hlapce in dekle, sploh posleje. Gotovo ne zaupaš vsacemu enako, le tistim zaupam in jih hvališ, ki so ti zvesti, dobro zate skerbijo, in ti storijo vse po volji, ki spolnujejo natančno tvoje ukaze, in na ta način svojo nalogo dobro izvršijo.

Ravno tako je, nadaljuje kmet, z našimi poslanci, ki imajo govoriti v deželnem ali državnem zboru za naše zadeve. Kdor se poteguje tukaj za kaj dobro miselnega, kdor se trudi napraviti kaj dobrega, ki je v korist vsem prebivalcem, kateri so ga volili za svojega zastopnika, ta zasluži zares vse hvale. Če hočejo toraj poterditi prebivalci okrožja poslancu, ki so ga volili, njegov trud in dejanje, izrečejo mu zadovoljnost v zaupnici. Zaupnica ima le takrat veljavo, če se napravi v kakem zboru, taboru i. t. d.

V seji deželnega zbora 12. oktobra je govoril pospod profesor Ajnsipilar o treh pritožbah proti ljudski šoli. Kar je ta gospod govoril, je nam kmetom znano, opomniti pa moram, da je obložil svoj govor in ga okinal z mnogimi lepimi besedami, zraven pak je posabil povedati — ne vem ali od veselja ali od jese — kako bi se odpravile te tri neugodne reči iz ljudske šole, čez ktere je tožil. Njegov govor je bil zavržen, ker nikdo ni glasoval zanj. Ali se ne pravi to prazno slamo mlatiti?

Naše ljudstvo na Koroškem je zadovoljno s sedajno ljudsko šolo, le nekteri pervaki dragajo in rušijo šolsko poslopje.

Vsakemu znano je, da je Ajnsipilar pisal pisma mnogim ljudem po slovenskih občinah, ki so njemu enakih misli, ki se potegujejo za ravno tisto reč,

kakor se bere v „Kmetakem prijatelju“ v 5. številki od 25. marca med dopisom: „Iz Podjunske doline na Koroškem.“ Ta gospod prav dobro ve, da je na kmetih več taci, ki imajo posebno veljavo, in obračajo to veljavo v slabe namene, kar bi ne smeli storiti. Tudi dobro ve, da je na kmetih mnogo takih ljudi, ki imajo tako slabo pamet, da bi podpisali peticijo za vpeljavo kineškega jezika v šole in uradnije, če bi jim svetovali ti veljavni močje, da naj se učijo otroci kineškega jezika, ravno tako bi gotovo tudi podpisali gospodu Ajnsipileru hvaležno zaupnico, če bi storil enkrat šalo (špas) govoriti v deželnem zboru za zedinjenje Koroške dežele s Kranjsko, akoravno je vsak Korošec, kteremu se še ni popolnoma zmešalo v glavi, ravno nasprotnih misli.

Na Koroškem se je naredilo na tak način že mnogo zaupnic, ki pa nimajo nobene veljave. Posebno pri nas v Podunski dolini, pri sv. Kancjanu, v Škerjaneh in pri sv. Mihelu so se zaupnice izvalile.

Stoji tak veljalni mož v hišo, oba kmeta, ki se ravno pogovarjata o naznanjenih zadevah, zaupijeta: „Dober dan! Kako se počutite? Dobro, dobro! Na to začne ta veljavnik pripovedovati z veseljem: „Gospod Ajnsipilar ima iz Šmihela dvojno zaupnico, eno od farmanov, drugo od šolskega sveta.“

Kmet, ki je bolj pogumen mu pravi: Pervo zaupnico je podpisalo blizo 40 posestnikov, kaj pa je to za faro, tam obiskuje blizo 200 šolarjev vsakdanjo šolo, to še ni vsa občina, šolskemu svetu pak postava ne pravi, da naj bi koval v svoji službi zaupnic. Zato nimate te dve zaupnici po moji slabi pameti nikake veljave. Stari in sivi mož, ki je podperal zaupnico, si je zgubil pri vsih bolj omikanih in na višji stopinji stojecih ljudeh svojo čast, poterdil je besede ki jih ljudstvo sploh govori: „Pervaki so si vsi enaki.“ Zares vbogi ljudje, ki morajo plesati, kakor jim pervaki godejo! Kdor ima še zdravo pamet in kaj možgan ne le same ujdovce v glavi, ta bo podpisal samo tako zaupnico, katero tisti zasluži resnično, komur se ima poslati. Ves razselačen zapusti veljavni gospod ta dva brezbožna in terdovratna grešnika. Kmeta pa veselo zapoje ta:

Naj se gospod imenitne službe derži!

Naj po svoji dolžnosti le zanje skerbi!

Kmete naj pri politiki v miru pusti!

(Iz Koroškega.) (Razne reči iz Doberlje vasi in okolice). V malem mestu Velkovecu na spodnjem Koroškem je vsako sredo v tedni tržen dan. Tje pride veliko živine, žita in drugih reči na prodaj. Na 21. marca se je neki prodajavki ali kriparici pripetilo, da je poln pletarček na tergu jako s'čila ali povila. Ta vboja in revna žena joka britko čez to zgubo. Več ljudi je tam obstalo, se ženi smeji in jo še celo zaničujejo.

Neki ptujec opazuje to nespametno djanje ljudi, in ko se mu je že dovolj zdelo pravi okoli stojedim: „če ste kristjani ne zaničujte in zasmehujte revne in vboge žene, ampak pomagajte nji. Nato se pomakajo ljudje eden za drugim. Ta ptujec, ki je bil jud ali žid, pa pomaga nesečni stari ženi stem, da nji da 2 gl. Zatoraj pomagajte bližnemu v potrebi. — V „Miru“ st. 8 sem m. d. bral: „Novoizvoljeni krajni“ šolski svet v Sentmihelu je v seji dne 1. aprila 1883 sklenil novo zaupnico in jo poslal gosp. Ainšpiljarju. Takim ljudem se zures nemore pomagati, ki se sami v prvi april pošljejo. Skovana zaupnica pa nobeni stvari, ne šoli ne kmetam ne koristi; zatoraj nji pa tudi nekteri pravijo zasušnica. — Stori la je veliko nemira in prepira med ljudmi. Razderle so se prijateljske zaveze, sosed je čez sosed a, kmet proti kmetu, brat čez brata i. t. d. Za res žalostni kraji v kterih pervaki prebivajo, tam je le malo veselja, mira in pokoja. — Vojaška zbira je pri nas dokončana. Odbralo se je zopet nekaj fantov. Eni so veseli, drugi žalostni. Fant če si zbran za vojaka bodi vesel ne pa žalosten, de ti je Bog čeversto in zdravo truplo dal. Pretek le bodo 2 ali 3 leta vojaške službe, nič se ti ne bo hudega godilo; le bodi zvest Bogu in cesarju; pogledal boš po svetu, posnemaj vse dobro in vrurj se slabe družbe in slabih prijateljev; prišel boš skušen in umen človek nazaj domu, vse te bo rado imelo. V naši okolici je premočen kmet, ki ima šest sinov in so vai soldati; to se pa malo kdaj in poredko zgodi.

V poduk.

Upor in njegovi nasledki.

Tistim, kterim so še znani časi, ko ni bilo pri nas žendarjev, bo gotovo dobro znan razloček med nekda in sedaj. Po kmetih ni bilo nič varnega od roparjev in tatov, ravno tako ne od ciganov, ki so prenočevali po gozdi in livadah, da so mogli oslepariti in pokrasti ljudi, kar je sedaj pregovor: „Krade in goljufa, kot cigan.“ Sedaj pak je nastal mir in varnost po kmetih, kar se je zahvaliti samo žendarjem, ki s polno gorečnostjo opravljajo svoje dolžnosti. Če bodo tatovi in roparji obstali tudi tako dolgo časa, kar bo stal svet, vidi se vendar, da se njihovo število zmanjšuje od leta do leta, in kjer se to ne zgodi, ima vsaj pošten in miren deržavljan zadostenje, da žendarji molopridneža vočidel v kratkem zasledijo, in ga peljejo k sodnji v postavno kaznovanje. Pa ne samo v tem oziru so žendarji kmetom dobrota. Koliko mladih ljudi obvarujejo žendarji pred pre hitro in silno smertjo! Poprejšne čase ni pretekla nedelja ali praznik, da bi ne bili ubili koga, ni bilo svatbe brez hudega tepeža, po tergh in po kmetih je bilo kervavo in smertno pretepanje navadno; sedaj pa je dovolj če se le prikažejo žendarji, da

se ohrani mir, ter se odtegnejo kmetaki fantje navadnemu in jim že priljubljenemu pretepanju.

Temu vkljub pak se zgodi večkrat na kmetih, da se dajo fantje zapeljati v nevednosti postave in v svoji mladi prevzetnosti do pregrešnih od postave strašno kaznovanih del, kterih nasledkov gotovo ne poznajo. Kaznilna postava pravi: „Nevednost postave ne opraviči nikoga, in s tim se ne sme izgovarjati nikdo.“ Po kmetih pak je nar večkrat nevednost postave vzrok pregrešnih del in potem hude kazni. Mislimo toraj, da je naša dolžnost nekolikokrat govoriti o tem ali unem paragrafu kaznilne postave, da svarimo mladost pred takimi pregrehami, ki se kaznujejo ostro, većinoma pak ni jim vzrok kaj drugega, kakor mladostna lahkomisljenost. Umor, pobijanje, tatvina, goljufija, to so pregrehe, ktere spozna vsakdo, in se jih vsak le kaj vreden človek stramuje, drugih pregreh pak, ki se kaznujejo po postavi ravno tako ostro, če ravno ne izvirajo iz tako gerdi h namenov, ne pozna većina naših kmetov. Dances bomo govorili ob uporu, povedati hočemo resnično dogodbo, ktera se je dogodila pred več leti. Pri bogatem kmetu je bila svatba; da bi se izderžali fantje pretepa, poslal je kmet po žendarje, da bi mu ohranili mir. Fantje sosedne vasi šli so to, in eden izmed njih „dolgi Jurij“ imenovan, sklenil je pregnati žendarje od svatbene hiše, in potem vdeležiti se pojedine. V ta namen je sklical fante, rekel jim, da naj gredo z njim, in naj vzamejo palic saboj, ker hočejo žendarje pregnati od svatbene hiše. Fantje gredo z njim in z palicami švigaje planijo nad žendarje, kteri pripravijo svoje puške za strel, ter fantom zapovedo, da naj se razidejo. Na to pobere nek fant kamen, in ga verže po žendarjih, kteri potem ustrelijo pa z namenom visoko, samo, da so fante strašili. To je pomagalo, fantje začnejo se umikati in pobežnejo na vse kraje.

Brez dvoma so se fantje zelo pregrešili zoper postavo, in sicer narežili so pregreho upora, ker zedinili so se v ta namen, da bi po sili pregnali žendarje. Fantje so bili kaznovani, in sicer je bil obsojen „dolgi Jurij“ na 12 let, tisti ki je vergel kamen na 8 let drugi pa osiroma na njihovo poprejšno obnašanje na 2, 3, 4 leta v teško ječo.

Tako je prederznost enega samega in neumnost drugih, da so ga ubogali, pripravila v nesrečo 20 mladih nadepolnih kmetakih fantov. Nekterim je bilo odpuštenega nekoliko časa kazni, ker so se v ječi dobro obnašali, „dolgi Jurij“ pak je umrl čez 8 let v ječi, ker navajen čistega gorjanskega zraka svoje domačije, puhlega jednega zraka ni mogel prestat, dobil je jetiko (sušico) in na ti bolezni je umrl. Zato preljudi fantje! bodite veseli in dobre vole v nedeljah in praznikih in pri drugih prazničnih priložnostih, nikoli pa ne grabite po polenih, in ne vstavljate se nikoli žendarjem, ker to se ostro kaznuje.

Razne stvari!

(Cesarsko darilo.) Nj. Veličanstvo presviti cesar daroval je za popravo cerkvenega stolpa pri sv. Martinu v rožni dolini 200 goldinarjev. —

(O potovanju našega presvitljega cesarja.) Nj. Veličanstvo naš cesar prišel bo na potovanji po Stajerskem in Kranjskem 7. julija dan v Gradec, bo prenočil v knjezo škofjski palici v Mariboru, pelje se od tod na dan 10. julija v Ptuj, in od tod na Sauerbrunn, bo tam prenočil; Pride 11. julija dopoldne v Celje, zadržal se bo tu 2 $\frac{1}{2}$ ure, gre potem v Ljubljano, kjer bo ostal 3 dni. Potem pelje se v Idrijo, kamor dojde 16. julija dopoldne; 16. julija peljal se bo cesar čez Kamnik, Kranj in Bognje na Bled. —

(Našo cesarsko rodovino) pričakuje vesela dogodka. Cesarska Vzvišenost gospa cesarjevičeva osrečila bo v nekoliko mesecih Nj. Veličanstva cesarja in cesarico z vnukom.

(Nadvojvodina Marie Antoinette) je umrla 13. aprila v Cannes (bere se: Kan) na Francoskem. Plućna bolezen jo je spravila pod zemljo. —

(Lavantinski knjezoškof) gospod doktor Maksimilijan Stepischnegg je podelil vbojim Celjske fare 1000 goldinarjev v praznovanje 1000 letnega vladanja Habsburškega rodu na Stajerskem.

(Sin Nemškega in Pruskega cesarjeviča) bil je pretečen teden pri našem cesarju in cesarjeviču v gostih. Visoke glave snidile so se na lov na Gornjem Stajerskem. Sin Pruskega cesarjeviča je major v Avstrijskem regimentu (polku), in je pripeljal pri paradi, ki se je napravila njemu na čast, bataljon pred našega cesarja. Visoki gospodje so se obnašali li med saboj prav priserčno in prijateljsko. Čez nekoliko dni peljal se je princ Wilhelm v Prago, in je živel tam nekoliko dni z našim cesarjevičem Rudolfom v priserčni prijaznosti. Na Nemško-Pruskem živijo sedaj zraven vladajočega cesarja trije prostolni nasledniki: Cesarjev sin (cesarjevič) cesarjevičev sin, in cesarjevičev sin mali sinek.

(Volitve okrajnega zastopa v Celji.) Pri volitvi odbornikov voleni so bili gospodje: Notar Sajovic, doktor Glantschnigg, Lenko, Žuza, Štoger, Zanger, Negri, Bahr, doktor Neckermann, in Jellek.

(Dolnještajersko društvo pospeševanje napredka ali „Fortschrittverein“.) Pod tim naslovom ustanovilo se je društvo z namenom opovirati umetno napravljenemu sovražstvu med prebivalci doljne Stajerske, in si je stavilo nalogo zediniti doljne Stajerce, kmeto in mestjane v edinost in prijateljstvo, ktera sta neobhodno potrebna celi deželi. Društvo v gojo napredka na spodnjem Stajerskem trdilo se bo rediti lepo Stajersko zavestje in povikati ga, ker ponosni smem biti, da smo Stajerci. Društvo postopalo bo z poštenimi in odkritimi sredstvi brez hinarnstva, in poziva pristopiti temu društvu vsacega,

kteremu je dandanašnje ravnanje nekterih ljudi že gnusoba, da se pomnoli število Stajercer, ki ljubijo mir in red kolikorkoli mogoče, in da se pride šantantji kmetov, ktero traja sedaj vedno naprej, enkrat okom. Spodnjostajerski pervaki napažali se bodo sicer na vso moč, njihovi plačani hlapei bodo upili in kričali iz celega gerla, zabavljali bodo zasmehovali bodo nas po svoji navadi. Stajerska dežela jim tako nič mar ne gre, nar rajši bi se ločili od Stajerskega, lepe stajerske deželne barve belo-zelene so jim grozne, in lahkomišljeno ljudstvo je na pravem potu vjeti se na njihove limance. Bog daj ljudem pamet!

(Novela k šolski postavi.) Dolžnost obiskovati šolo samo šest let, podučevanje samo pol dne, občinam dovoljenje napraviti si podučevanje po svoji volji, in več drugih bolj ali manj važnih določb, imenovanja vredna je določba, da more biti ravnatelj šole od zanaprej samo tak učitelj, ki je sposoben podučevati keršanski nauk, te določbe sprejele so se v državnem zboru po četrnajst-dnevncm boju z večino treh glasov — 170 glasov bilo je za postavbo 167 glasov zoper postavbo, in poterjen od cesarja je bil ta sklep državnega zbora. Ker je po cesarskem poterjenji sklep državnega zbora postal postavba, ne smemo o tem nič več govoriti, vsak dober državljan se uklanja postavbi, naj mu bo po volji ali ne.

(Kranjski deželni zbor) se bo menda sklenil in razpustil že ta mesec. Pervaki se veselijo dobiti pri novi volitvi tudi tam večino. To bo potem lepo gospodarjenje! Pričakovati pa je, da so tudi Kranjski kmetje že dovolj samostojni, in si bodo volili moče, ki imajo njihovo zaupanje, in da se ne bodo dali komandirati v volitev takih ljudi, ki so samo širokoustnim pervakom v Ljubljani všeč.

(„Slovenec“) časnik izhajajoč v Ljubljani, sicer pošten list, prinesel je svojim bralcem naše naznanilo, da je rekel predstojnik neke posojolnice: „Jaz sedaj ne bom sadil hmelja, — kaj pak še! kmetje bodo prišli z hmeljem tako v nič, potem pa bomo dobili nasajenega in obdelanega hmeljevega polja obilno in prav po ceni.“ Slovenec pravi na to svojim bralcem: „Lisjak povej nam ime tega moža, drugače nam veljaš za lažnjivega obrekovalca.“ Kakor naši bralci dobro vedo, se mi nikolj ne pričkamo z neljudnimi listi in takimi časniki, ktere moramo zaničevati, pri „Slovencu“ pak je to drugače, poštenemu listu se mora dati odgovor, in nam ni vse edno, če bi mislili bralci Slovenca, da smo „obrekovalci“, ali da smo poštenjaki. Toraj odkrito imenujemo moža, ki je govoril tako vasmiljeno za kmetje; ime tega gospoda je: Miha Vošnjak, tisti Miha Vošnjak, ki bi se rad priisilil kmetom za voditelja; in ta kmetaki rešitelj izjavil je ta blagi namen pomagati kmetom na imenovani način. Morda mu so besede le vile, pak čigar je srce polno, kipi iz usti, in pametni in previdni kmetje bodo vsaj vedili, kaj imajo pri-

čakovati od preserečnih in prijateljskih čustev tistega moža, ki kaže vedno meden in po očetovsko dobrovolen obraz, če bi rad pripravil kmetu do kakega ravnanja, ktero je njemu všeč, in mu „paše“ v njegov koš.

(Cesar Jožefovi spominek.) Če bo vreme na binkoštni ponedeljek ugodno, imelo bo mesto Ptuj ta dan veliko gostov iz okolice in iz oddaljenih krajev. Razgurnili bodo na binkoštni ponedeljek tam podobo slavnega in blagoga ljudskega cesarja Jožefa II., oprostitelja kmetakega stanu. Prav žalostno je viditi iz nekterih časnikov, kteri imaje nalogo zapeljavi priprosto ljudstvo v namene posameznih, da bi dobili dobre službe, in da bi ložje potem gospodovali nad ljudstvom, da poročajo ti časniki s premislkom neresnično o blagem delovanju velikega cesarja Jožefa II., ter obračajo vse njegove blage namene v slabo. Imeli smo že večkrat priložnost povedati, da se ne nahajajo ljudje, ki bi bili tako blagega značaja, kakor je bil Jožef. Bil je prvi in nar bolj marljiv državni uradnik, nar večji dobrotnik revežev in zatiranih; oprostil je svoje kmete iz sužnosti. Tisti, ki so živeli z njim, našli so pri njem samo eno napako, da namreč niso ga mogli razumeti. Jožefov duh je preletel mahoma celo stoletje, ondajni ljudje pak niso bili navajeni premisljevati, toraj bil jim je za sto let naprej, in niso mogli razumeti njegovih blagih naprav. V primeri z ljudmi, ki so živeli takrat, bil je Jožef enak stolpu sterlečemu proti obnebu, vse druge je prekosil s svojim blagim duhom za več ko sto let, ker še dandanes imamo mnogo tacihi ljudi, ki ne morejo ali nočejo zapopasti delovanja cesarja Jožefa in njegovih visokih, blagih namenov. Se ve, da mora vsakdo, ki ve le kaj o zgodovini, pomisljevati, zasmehovati, ali celo zaničevati take nevedneže ali nesramne. Jožef II. bil je blag in slaven mož, čez sto let ne nehajamo samo takih ljudi in narodov, ki častijo po zaslugi njegov sponia, temveč tudi tacihi, ki se jezijo nad njim. Če človek ni slaven, bodi si po dobrotah, bodi si po hudodelstvih se kaj tacega ne more zgoditi, naglo po smerti je od ljudstva pozabljen. Veselimo se s Ptujakim mestom lepega kinča, nar lepšega kinča, ki ga more dobiti mesto. Gotovo ne bo preteklo sto let, in vsaka vas bo imela podobo kmetakega cesarja, samo bojevati se moramo, da odpremo našim prijateljem na kmetih oči, da jim naznamimo resnico, in da zateremo vse opovire, ki se sedaj nastavlajo od nekakih sebičnejšev ljudskemu napredku in ljudski omiki, ktera sama moreta pripraviti kmeta do blagostanja.

(Volitve v občinski odbor.) Kakor se nam piše iz Laškega verile se bodo volitve v občinski odbor pri svetem Kristofu konec meseca maja. Pričakuje se, da ne bo voljen za župana znan pijavec! (To mislimo, da se bo varoval vsak pameten volilec, ki mu je le kaj ležeče na občinskem blagostanju. Zakaj toraj ta posebna opomena?)

(Štajersko konjerejsko društvo) je imenovalo Nj. rvišenost (ekselenco) gospoda c.

k. namestnika na Štajerskem barona Guido Kúbeck-a za svojega častnega uda; in je počastilo sledeče gospode: Podelilo je srebrno društveno medaljo gospodu c. k. namestnikemu svetovalcu Anton Stadler, in gospodu c. k. okrajnemu glavarju Franc Sedelmajer v Gröbmingu; bronasto društveno medaljo, gospodu Jožefu Sutter v Fürstenfeldu, gospodu Janezu Birstingel v Lipnici, in gospodu Jožefu Hausenbichler v Zavcu. Za krajne predstojnike imenovalo je sledeče gospode: Za Radgono gospoda Jožefa Pichlera, za sv. Lenart na slovenskih goricah gospoda Mravliaga, za Marenberk gospoda c. k. notarja Rudla, za Celje gospoda Franca Reindingera, za Šmarje gospoda Andreja Šuppanza, za Vransko gospoda Antona Drobniča za Braslovče, Laško gospoda Teodor Gunkel-a.

(Brezbožna šala.) Gruntarski sinovi France Burkelz, Janez Graher in Martin Bukove pili so skupaj v oštariji v dolni vasi; ko so se ga malo preveč naserkali, pride jim na misel, da gredo nekoga spreviditi. Burkelc se je našemil za duhovna, Graher je vzel laterno, in jo je vžgal, in Bukovec je popadel konjski zvonec; potem so šli ispolnjujoči navadne šege pri previdenji bolnikov čez Pribold na sv. Pavl, prisilili so poklekati ljudi, ki so jih srečali in dajali so jim namestu blagoslova sladkorja. Kako se kasnaje taka prederznost, bodo zvedili imenovani v kratkem od Celjske sodnije.

(Umerl je) c. k. dvorni svetovalec gospod Lipold v Istri na večletni serčni bolezni. Znano je, da je imel posebno znanstvo v svojem predmetu (rudariji), in podelil mu je cesar zavoljo mnogih zaslug red železne krone, to je že visoka čast. (Da je dobil red železne krone smo že popred naznanili). Rojen je bil v Mozirjih na doljnem Štajerskem, obiskoval je gimnazijo v Celji, in se je pri svoji izvrstni sposobnosti naglo pozdignil do visoke službe. Spoštovan bil je obče, v politiki pa je hodil z napredovalno stranko, in ni nikoli obračal plačca po vetru. Tudi mi smo znjim zgubili prijatelja našega lista. Bog mu daj večni mir in pokoj!

(Nesreča na Donavi.) Znano je, da Donava že na Bavarskem ladije nosi, in da se brodari z parobrodi po nji od Regensburga na Bavarskem do njenega istoka v černo morje na Turškem. Nar več ladij (parobrodov) plava po Donavi na doljnem Ogerskem, pa že pri Dunaju je brodarstvo prav živahno. Pred kratkim tresila sta nad Dunajem dva parobroda eden ob drugega, pri ti nesreči zgubilo je šest ljudi svoje življenje. Parobroda, ki je prevaževal od enega brega do drugega, kapitan ni hotel vstaviti, akoravno je vidil, da se mu bliža parobrod hlapeč po reki navzgor, in akoravno so ga prosili ljudje, ki so se hoteli prepeljati za vse Božje vsmilenje, da naj ga vstavi. Kapitan zapovedal je nadaljevati pot s polnim hlapcem, kar je storil tudi navgor hlapeč parobrod. Nasledke te svojeglavnosti je bil, da sta tčrila

parobroda z vso močjo eden ob drugega, in se je zgodila imenovana velika nesreča.

(Pretep med Božjo službo.) V kratkem obravnavala bo tukajšna sodnja pregreho kmetkega fanta Janeza Novaka in Martina Savriča zavoljo mot-nja Božje službe. Ta dva sta se začela v Breščah v cerkvi pretepati, da bi bila dobila v velikem drenanju prostora. Pervi bil je Savrič, ki je sunil Novaka močno v persi, na to je zagrabil Novak Savriča za lase, in ga je začel tepati s pestjo. Z velikim trudom posrečilo se je drugim, ki so stali v cerkvi zraven pretepalcev, spraviti jih narazen, ker pozabila sta, na kakem svetem kraju se znajdeti.

(Kronanje ruskega cara) bo 27. t. m — če je le res?

(Divjaško počenje) 29. pretklega meseca bilo je odlomljenih ob cesti peljajoči proti Vojniku sedem jabelčnih dreves, to je gotovo prav porčno, da bi bilo misliti, da so to storili brezumni otroci, ali kak norec. Naši verli žendardji pak so že zasledili malopridneža, in ga oddali sodnji v zaslužen kazenski dom.

(Svojo domovino zapušča) in potuje v Ameriko od dne do dne več ljudi iz Avstrije. Iz naših krajev potovajo večinoma proti južni Ameriki. Čehi, Moravci in Slezci obračajo se večinoma proti severni Ameriki v zedinjene države. Poročila, ki pridejo domu v Savinsko dolino, od taci, ki so zapustili svojo domovino, so baje dobra (mi ne prevzamemo za to poročilo nobene odgovornosti). Tisti, ki so se preselili v Ameriko so večidel rokodelci in delalci, ki dobijo pri sedajnem zidanju železnice prav dobrega zasluška. Mi pak svetujemo premišljeno previdnost, koliko ljudi je že zapustilo svojo domačijo z nar boljšim upanjem nove sreče, in so poginili na novem svetu lakote ali druge nadloge.

(Železnica iz Herpeljev na Terst.) Država začela bo pripravljanje za zidanje te železnice, ki bo okoli 8 kilometrov dolga (malo več kakor avstrijsko milo) že letošno leto, in tako smemo pričakovati, da bo dobilo obetnostno v Terstu dobro podporo, ker prevaževanje blaga iz Tersta proti severu bo gotovo cenejše, kakor do sedaj; zidanje železnice veljalo bo nekaj čez 3 milijone goldinarjev.

(Nevernik.) V angleški državni zbor, ki je nar starejši na svetu, je bil voljen nek Braudlaugh. Vsak poslanec mora priseči pri vstopu v parlament (državni zbor) Braudlaugh pa se je branil prisoge do Boga z opombo, da ne veruje na Boga, toraj tudi ne sme na Božje ime priseči. Serditost nad tim človekom je bila neskončna, vergli so ga s silo iz parlamenta, on pak je prišel zopet k vsaki seji opiraje se na to, da je voljen od ljudstva, in da mu ne mora zapreti dōhoda v parlament nobena moč na zemlji. Na Angleskem ljudstvene pravice niso samo na papirji, temveč ljudstvo gleda z vso marljivostjo, da se mu ne odtgne ne črt

njegovih pravic; še celo Angleška kraljica Viktorija bi se ne upala storiti kaj nepostavnega. Akravno volilec Braudlaugh ni bilo všeč, da njihov poslanec zataji Boga, razsrdili pak so se grozno, da bi njihov zastopnik ne bil dpuščen v parlament. Prišlo je do pravde, in Braudlaugh je dobil to pravdo, in vernil se je zopet v parlament. Na to pak se je dala zboru predloga, zapovedati postavno vsakemu poslancu priseči, in ta predloga je bila tudi sprejeta, zato bo moral Braudlaugh tudi priseči, če hoče ali ne.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Perica	Ra	Ječmen	Oves	Turlica	Proso	Ajda
	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.
Celje . . .	9—	7 32	5 70	3 98	6 45	5 60	6 30
Maribor . . .	7 42	5 40	5 15	3 20	5 73	4—	5—
Ptuj . . .	9 20	7—	7 80	6 70	6 50	5 60	7—
Graec . . .	8 29	5 47	5 77	3 38	4 79	5 62	3 98
Celovec . . .	7 40	3 66	4 32	3—	4 44	5—	5—
Ljubljana . . .	8 18	5 43	4 53	3—	5 61	4 03	6 18
Ormož . . .	9 75	7 32	5 70	3 98	6 45	5 60	6 05
Dunaj . . .	10 25	7 85	9—	6 75	6 50	8 85	20
Pešt . . .	9 90	7 30	7 90	6 60	5 90	6 82	6 30

Devet medalij. — Grenka

Rakoczy-voda

iz Bude,

analizirana in priporočena po deželni akademiji v Buda-Pešti, od profesorja doktor Stölzela v Monaku, od profesorja doktor Hardy v Parizu in profesorja doktor Tichborne v Londonu, rabi se od gospod profesorja doktor Gebhardta v Buda-Pešti, od profesorja doktor Zeisela na Dunaji in od drugih imenitnih, skušenih zdravnikov, ker ima vsebi mnogo Litana, posebno za hude bolezni pri delah trupla, ki preskerbljavajo prebavanje, če se toško voda spušča, z nar boljšim vpehom in se priporoča toraj bolj ko vse druge grenke vode.

Na zalogi v vsih večjih lekarnicah in prodajalnicah mineralnih vod, vedno frišno napolnjena. **Prosi se vsakrat zahtevati Rakoczy-voda iz Bude.**

Zaloga v Celji Baumbachova lekarnica, Wal-land & Pellé, C. Kriepner; v Ptuj F. C. Schwab, Eckel, Schulzink, Jošef Kazimir, Vikt. Selinscheg.

Bratje Loser v Buda-Pešti.

Posestniki.

Važno za gospodinje!

Ne mislite, da boljše

KAVO

in boljši kup dobite, če jo okaravnost od velikih zalog to je iz Hamburga ali Tersta kupite, kot pri nas.

Mi dva prodajava **kavo** kilo po goldinarji in višje; Kilo za goldinar in 20 kr. prodajava prav dobro in lepo dišečo. Tudi

čaj (Thee)

prodajava po stari ceni od 5 goldinarjev in višje, akoravno je davk večji. 5 kilo in več skupaj po pošti pošiljava še cenejši.

Walland in Pellé,

v Celju,

na velkem trgu in v poštni ulici.

G. SCHMIDL & COMP.

priporočata svojo

zalogo suknja, kurentnega in modnega blaga in šivalnih strojev v CELJU.

Šivalni stroji se dobivajo na mesečne obroke.

Zunanje naročbe se natančno in urno preskerbijo in če se zahteva, se muštri od vsega blaga dajo ali dopošljejo.

Vozilni red na južni železnici.

Debelo tiskane številke kažejo čas po noči, navadno tiskane čas po dnevi.

Is Tersta proti Dunaji

Postajno ime	poštni vlak števil. 4	kurirn vlak števil. 1	osebni vlak števil. 98	poštni vlak števil. 7	mešani vlak števil. 97	berzo-vlak števil. 3
	ure min.	ure min.	ure min.	ure min.	ure min.	ure min.
Postojna . . .	1 47	10 31	—	9 19	1 33	9 12
Ljubljana . . .	2 44	11 28	5 45	11 08	4 53	10 40
Zidanimost *) . .	5 28	12 44	8 06	2 15	8 02	12 11
Laško	5 59	—	8 43	2 52	8 50	1 01
Celje	6 14	1 26	9 04	3 10	9 19	1 17
Polčanje	7 16	2 08	—	4 23	10 45	2 04
Pragersko **) . .	7 48	2 35	—	4 53	11 24	—
Maribor ***) . .	8 16	2 48	—	5 37	12 24	2 46
Spitfeld	9 05	—	—	6 30	1 51	3 16

*) Iz Zidanogamosta na Zagreb:
osebni vlak 5 45
mešani vlak 12 45
" " " " " " 4 55

**) Iz Pragerskega na Ptuj:
osebni vlak 7 53
berzovlak 3 —
osebni vlak 9 30

**) Iz Maribora na Celovec:
osebni vlak 3 —
" " " " " " 9 15

Opomba: od šestih shtetaj do šestih večer je dan, od šestih večer do šestih shtetaj noč.

Is Dunaja proti Terstu

Postajno ime	berzo-vlak števil. 4	poštni vlak števil. 8	poštni vlak števil. 92	kurirn vlak števil. 2	poštni vlak števil. 6	mešani vlak števil. 98	osebni vlak števil. 94
Spitfeld	10 45	10 53	5 39	—	7 30	12 43	—
Maribor †) . . .	2 10	11 29	6 20	1 16	8 04	1 42	—
Pragersko ††) . .	—	12 10	7 30	1 44	8 49	3 —	—
Polčanje	2 56	12 46	—	2 02	9 25	4 —	—
Celje	3 40	1 45	—	2 41	10 22	5 26	6 —
Laško	3 59	2 06	—	—	10 43	5 56	6 23
Zidanimost †††) .	4 34	2 43	—	3 25	11 35	6 36	6 58
Ljubljana	5 57	4 27	—	4 43	1 19	9 27	9 21
Postojna	7 43	7 53	—	6 08	3 37	1 33	—

†) Dohod v Maribor iz Celovca:
osebni vlak 5 58
" " " " " " 12 19

††) Dohod v Pragersko iz Ptuj:
osebni vlak 6 01
berzovlak 1 46
mešani vlak 7 46

†††) Dohod v Zidanimost iz Zagreba:
osebni vlak 11 15
mešani vlak 4 08
" " " " " " 11 33

Opomba: Razen sekundarnih vlakov 94 in 98 in mešanih vlakov 97 in 98 imajo vsi vlaki vozove I, II in III razreda. — Pri poštah vlakih izdajajo se v Celju listi za sem ter tja: V Celju do Maribora in nazaj, v Mariboru na Gradec in nazaj, in sicer listi I, II in III razreda s 48 ur veljavo. Če se kupi list na nedeljo ali praznik velja listek za dva delavna dni. — Bernovlaki po dnevni obstanjo po zimi in po leti na postaji „Laško“.

Izdajatelj in odgovorni urednik Dr. Edvard Glantschnigg. — Založba in tisk Janez Rakussek v Celju.